



קרח (219)

עינו הטעתו

רב לְכֶם פְּנֵי לֹי'. (טז.זו.)

וקרח שפיקח היה, מה ראה לשטות זה? עינו הטעתו, ראה שלשלת גדולה יוצאת ממנו, שואל ששקול כנגד משה ואהרן, אמר: בשבילו אני נמלט (רש"י).

מה פרוש "עינו הטעתו"? איזו עין הטעתה את קרח? מבאר בנו של ה"דברי חיים" מצאנו, שלכל אדם ברא הבורא שתי עיניים: האחת, על מנת לראות בה את גדלות ה' יתברך, והשניה, על נמת לראות את שפלות עצמו. קרח ראה את גדלות ה' בעין אחת, כפי שנדרש ממנו, אולם בעין השניה לא ראה את שפלות עצמו, אלא את הגדולה שיזכה לה כשיצא ממנו שמואל הנביא, השקול כנגד משה ואהרן. וזו הכונה "עינו הטעתו", אותה עין שראתה את שמואל והתמקדה בו, ולא במה שהייתה צריכה להתמקד, דהיינו, בשפלות עצמו.

ספר "ומתוך האור"

הַעֵינֵי הָאֲנָשִׁים הָהֵם תִּנְקַר לֹא נַעֲלָה (טז, יד)

מה ראו להזכיר דוקא ניקור עינים ולא שום עונש אחר? ברם, בידוע שרמ"ח אבריו של אדם מכוונים כנגד רמ"ח מצוות עשה שבתורה, כל מצוה מכוונת כנגד אבר מסויים. והלא הם כפרו במצות ציצית, שהיא כנגד העינים, ככתוב: "וראיתם אותו..." ממילא ראויים היו לעונש בעיניהם, ועל כן התבטאו ואמרו: "הַעֵינֵי הָאֲנָשִׁים הָהֵם תִּנְקַר".

מעניה של תורה

להתרחק מחיידקים רוחניים

הַפְּדִלוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת (טז. כא)

רבינו בחיי מתקשה למה הוצרך לומר "הַפְּדִלוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת"? הלא ביד הקב"ה להמית את הרבים ולהציל את היחידים! והשיב, כדי שלא ידבק בהם האויר הרע שנוצר כתוצאה ממותם של בני העדה הרעה, כענין האמור באשתו של לוט: "ותבט מאחריו ותהי נציב מלח". ומזה נלמד עד כמה עלינו להתרחק ממראה, קול, וקריאה של דברי האפיקורסים, ושלא יהיה כל קשר עמהם. 'קשר', בראשי תיבות: קריאה, שמיעה, ראייה. רב זילברשטיין שליט"א בספרו "עלינו לשבח"

בחטא הליצנות, לא שייך 'כל ישראל ערבים'

וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ אֵל אֱלֹהֵי הָרוּחַת לְכָל בֶּשֶׂר הָאִישׁ אָחֶד יִחַטָּא וְעַל כָּל הָעֵדָה תִּקָּצֵף (טז. כב)

הקשו המפרשים, הלא כל ישראל ערבים זה לזה. אלא תחילה יש להבין הענין של "ישראל ערבים", כי למה יהיו ערבים למי שפשע. אלא ידוע שפושעי ישראל מלאים חרטות, ותיכף לאחר החטא מהרהרים בתשובה,

ובשעת תשובה נכללים בכללות ישראל, ואז חלה הערבות. אך אם חטא ח"ו בליצנות, הרי אין לו הרהור תשובה, כי לדידה לא חטא כלום, וממילא אינו בכלל הערבות. וזה יש לפרש בפירוש הפסוק (משלי ט. יב) "ולצת לבדך תשא", שהלץ אינו בכלל הערבות. הוא אשר אמרו כאן: "הָאִישׁ אָחֶד יִחַטָּא וְעַל כָּל הָעֵדָה תִּקָּצֵף". והלא קרח ועדתו חטאו בליצנות, כדאיתא במדרש, ובחטא זה אין שייך ערבות, ואינו נכלל בכלל ישראל, כי לא היו להם הרהורי תשובה. וזה גם הרמז: "ולצת לבדך תשא", אותיות לצת הן ראשי תיבות: "צא תאמר לו" (ישעי' ל. כב) שנאמר ח"ו על עבודה זרה, שאינו בכלל ישראל עוד. ספר "עלים לתרופה"

וּתְפַתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ (טז. לב)

שלושה סוגי עונשים מצאנו בפרשת קרח ועדתו על דתן ואבירם נאמר: "ותפתח האדמה את פיה". על המאטים וחמישים איש נאמר: "ואש יצאה מאת ה' ותאכל את החמישים ומאטים איש". ואילו על קורח עצמו אמרו רבותינו (סנהדרין קי.): שהיה גם מן הבלועים וגם מן השרופים. חלוקה זו נבעה מחטאים השונים. דתן ואבירם שהיו בדרגה נמוכה ושפלה, ועיקר טענותם נבעה משאיפותיהם הגשמיות, כמו "זכרנו את הדגה", משום כך היתה מיתתם על פי שאיפתם והשקפותם, היינו שנבלעו באדמה אשר נכספו אליה. לעומתם, המאטים וחמישים איש, שכולם אנשי מעלה היו, שאיפתם היתה רוחנית עליונה כפי שביארו המפרשים, לכך היתה גם מיתתם רוחנית: "ואש יצאה מאת ה'". ברם אצל קרח היו מעורבים העניינים, מחד גיסא השאיפה והקנאה הגשמית, ומאידך גיסא גם השאיפה הרוחנית. לכך היה עונשו מורכב משני הדברים, גם מן השרופים וגם מן הבלועים.

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות"

כבוד הבריות גם למי שמגיע לו בזיון

אָמַר אֵל אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַפֹּהֵן וְיָרַם אֶת הַמַּחְתָּת (יז. ב)

לא רצה הקב"ה לומר כן לאהרן עצמו כדי ללמד דרך ארץ בכך (מאירי)

הדברים מפליאים, מה מקום יש לחוש לכבודם של המאטים וחמישים איש מקריבי הקטורת החוטאים בנפשותם שחלקו על כהונתו של אהרן ועליהם אמר משה רבינו: "לכן אתה וכל עדתך הנועדים על ה'?" היה הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל אומר שמכאן נלמד לימוד גדול שאפילו בני מוות "הנועדים על ה'" אין כבודם הפקר ועונשם נמדד בחשבון נפלא ומדוקדק, ואף שבמעשה זה נחרטו לראון עולם על מזבח ה'

הלכה: הלכות צדקה

כתב הרמ"א (יו"ד סי' רמ"ז ס"ד): והיא מעשרת, כתב הפסקים ותשובות (דף שלא): כי הרודף אחר צדקה הקב"ה ממציא לו מעות כדי לעשות בהם צדקה. ורודף צדקה וחסד ימצא כבוד בעולם הזה וחיים לעולם הבא. וכן היא מצילה את האדם מכל מיני מיסים וארנוניות. וכל הרגיל לעשות צדקה זוכה לבנים בעלי חכמה, בעלי עושר ובעלי אגדה. ומה יעשה אדם ויהיו לו בנים זכרים, יפזר מעותיו לעניים. וכבר העידו שהרבה נשים עקרות נפקדו בזכות הצדקה.

פסקים ותשובות יו"ד

פתגם: העצלן חושב מה לעשות, הזריז חושב מה שעושה.

ספר "שמחלה"

חקירה: קידושין

הקניין והאיסור הם שני דינים נפרדים, או שהאיסור נובע מהקניין (המידות לחקר ההלכה ח-מ)

ספר "קובץ יסודות וחוקרות"

סיפור: יין קפריסין

עני מרוד יצא לרחוב ביום חורף גשום והיה מבוסס בנעליו הקרועות בתוך שליליות הגשם. נאנח ואמר בבדיחות הדעת: דומים עלי מי גשמים אלא, כיון קפריסין ששורין בהן את הציפורן.

ספר "חד וחלק" חלק ב' (דף קטו)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, מאיר בן גבי זווירה, מוריס משה בן מרי מרים, סשא בנימין בין קארין מרים ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, פייגא אולגה בת ברנה, יוסף בן מייכה, רבקה בת ליוזה, ריש'רד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, יעקב בן אסתר, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, רפואה שלימה ולידה קלה לרבקה בת שרה, יעל רייזל בת מרטיין היימה שמחה. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות אוריליה שמחה בת מרים. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. ז'אן דוד בן תרו אסתר

שהרימו את מחתותיהם, למרות זאת, שאהרן עצמו ירים את המחתות היה יותר ממה שמגיע להם ולכן מנע אותו הקב"ה מכך. מכך אנו למדים שגם בזמן שעבר אדם אפילו דבר חמור חלילה ונענש בעונש גדול, לא הופקר כבודו לגמרי ואין לתת לו כמלוא נימא יותר ממה שמגיע לו.

ספר "לחתך עליון"

איסור מיוחד 'להחזיק' במחלוקת

וְלֹא יִהְיֶה קְרָח וְכַעֲדָתוֹ (יז. ב)

אמרו חז"ל: כל המחזיק במחלוקת עובר בלאו, שנאמר: "וְלֹא יִהְיֶה קְרָח וְכַעֲדָתוֹ" (סהנדרין קי.). כלומר, מלבד עצם האיסור של יצירת מחלוקת, יש איסור "להחזיק במחלוקת". גם אם אתה אשם ביצירת המחלוקת ונמצא כבר בתוך המחלוקת. מכל מקום אל תחזיק במחלוקת. ומעין זה: "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם" (במדבר טו. טו. טז). כלומר, אפילו אם כבר קלקלו והיתה לכם מחשבת הלב וראית העינים, מכל מקום, "ולא תתורו" אל תמשיכו להחזיק בכך.

ספר "יחי ראובן"

מוסר: העצה לדבר דברי תוכחה הנעימות

העצה היצועה, הטובה ביותר שבעולם, למניעת ריב ומדון, אומר רבי ישועה עטיה בספרו "שאלו שלום", היא מה שיעץ לנו ה"אור החיים" הקדוש בפרשת קדושים, שאם עשה חברו מעשה הגורם לו לשנאו, לא ישנאהו בלבבו, אלא ילך אצלו לביתו וידבר אליו תוכחות, בנעימות לשון, בחיבה וברכות לשון לאמור: אחי היקר, מה ראית לעשות לי כך, הלא ידידים אנו מקדם, ועל ידי התוכחה יהיה אחד משני דברים: או שחברו יתן סיבה למה שעשה, ויוכח שמקור השנאה אין בו ממש, ושקר מעיקרו, וממילא יהא נקי מהחטא שחשד אותו בו, או שחברו יכיר בחטאו ויקבל עליו לבל לעשות עוד כדבר הזה, וממילא תהיה אהבה בסופה, ותתחזק הידידות יותר ויותר.

אין ספק, שאם כל אחד ואחד, כשהיצר מראה לו שנאה על חברו, היה מנצל את עצת ה"אור החיים" הקדוש, והיה הולך בכבודו ובעצמו לבית חברו להתוכח עימו בדברי רכות, אהבה ואחוה שלום ורעות, היו נחסכות הרבה מחלוקות מישראל, שכן עיקר גורם השנאה הוא, שמחליט מיד בחברו שהתכוון לפגוע ולריב עימו, וכיון שכן, אינו רוצה לבוא עימו במגע ולהתוכח עימו במענה רך, וכשפוגש אותו ברחוב העיר פונה לו עורף, ואינו רוצה לראותו יותר. אבל אם ינצל את העצה הנ"ל, ודאי יצליח, ועל ידי שילך אליו ינצר קשר של שלום וידידות בינו לבין חברו לעולמי עד, ובזה יקיים הפסוק "בקש שלום ורדפהו" ומובטח שלא תבוא אליו ח"ו פורעניות לעולם, ורק טוב וחסד ירדפוני כל ימי חייו.

ספר "אדרבה תן בליבנו"

